

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

ВАСИЛЯКА ОЛЕСЯ КОСТЯНТИНІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального права та інших кримінально-правових
дисциплін Миколаївського навчально-наукового інституту права,
кандидат юридичних наук*

ШТРАФ ЧИ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ ЗА НЕЗАКОННЕ ПЕРЕТИНАННЯ КОРДОНУ ВІЙСЬКОВОЗОВОБ'ЯЗАНИМИ?

Державний кордон є однією з найважливіших ознак суверенітету та територіальної цілісності будь-якої держави. Відповідно до статті 17 Конституції України: «охорона своєї території, реалізується не тільки через на пунктах пропуску системи контролю при безпосередньому перетинанні державного кордону України, а і шляхом створення ефективної системи запобіжних заходів у тому числі, й через встановлення юридичної відповідальності за такі порушення» [1].

У зв'язку із військовою агресією з боку Російської Федерації на території України було введено воєнний стан, і під час воєнного стану діє обмеження на виїзд чоловіків віком від 18 до 60 років з території України.

Згідно статті 204¹ Кодексу України про адміністративні правопорушення незаконне перетинання державного кордону або спроба незаконного перетинання державного кордону України – це «перетинання або спроба перетинання державного кордону України будь-яким способом поза пунктами пропуску через державний кордон України або в пунктах пропуску через державний кордон України без відповідних документів або з використанням підробленого документа чи таких, що містять недостовірні відомості про особу, чи без дозволу відповідних органів влади» [2].

Не поширюється на випадки повернення в Україну без встановлених документів громадян України, які стали жертвами злочинів, пов'язаних з торгівлею людьми, а також на випадки прибуття в Україну іноземців чи осіб без громадянства з наміром отримати притулок чи бути визнаними в Україні біженцями або особами, які потребують додаткового захисту, якщо вони звернулися із заявою про надання притулку чи заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, відповідно до Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту».

Поряд з адміністративною відповідальністю, за організацію незаконного переправлення осіб через Державний кордон України, керівництво такими діями або сприяння їх вчиненню статтею 332 Кримінального кодексу України передбачена кримінальна відповідальність у вигляді позбавлення волі на строк до дев'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років з конфіскацією майна.

Об'єктом злочину є суспільні відносини з охорони суверенітету, цілісності України, недоторканності кордонів. При вчиненні даного злочину по суті відбувається посягання на встановлений порядок

перетинання державного кордону, на безпеку державного кордону. Додатковим безпосереднім об'єктом є порядок суспільних відносин, що забезпечує безпеку переміщення осіб через державний кордон України (ч. 2 ст. 332 КК) [3].

З об'єктивної сторони – незаконне переправлення осіб через державний кордон України є переміщенням або спробою переміщення особи: поза пунктами пропуску через державний кордон України; в пунктах пропуску через державний кордон України без належних документів (або за підробленими документами, або за недійсними документами чи без дозволу уповноважених службових осіб Державної прикордонної служби України – далі ДПСУ).

Незаконним є переправлення осіб через державний кордон України:

1. Поза пунктами пропуску (поза місцем розташування пункту пропуску, поза місцем, визначеним у пункті пропуску для перетинання державного кордону України, під час, коли даний пункт не працював):

- з використанням транспортних засобів або у пішому порядку (чи з використанням засобів полегшення руху);
- самостійно із засобами навігації, картою, схемою маршруту, із засобами зв'язку через які здійснюється корегування руху;
- у супроводі провідника, який орієнтується на маршруті та допомагає подолати технічні засоби охорони кордону або провідників, кожний з яких відповідає за свою ділянку маршруту;

2. У пунктах пропуску (відкрито або з приховуванням особи):

- без відповідних документів;
- з документами, що містять недостовірні відомості про особу (з пред'явленням підробленого або чужого паспорта, недійсної (підробленої) візи, з документами, термін дії яких закінчився);
- без дозволу відповідних органів влади (тобто без проходження прикордонного контролю та дозволу уповноважених службових осіб ДПСУ).

На сьогодні маємо вже судову практику. Винесено дев'ять судових вироків за незаконне переправлення чоловіків призовного віку через кордон. Жоден з обвинувачуваних не сів за ґрати, вони отримали випробувальні терміни та штрафи. Саме про це йдеться у вироків з судових реєстрів за період з 24 лютого по 21 липня 2022 року.

Так, у одній зі справ чоловік та жінка за попередньою змовою планували переправити чоловіка призовного віку через кордон з Румунією за 4,5 тисячі доларів. У суді обвинувачені повністю визнали свою вину та щиро покаялися, а також погодилися пожертвувати на ЗСУ понад 124 тисячі гривень. Тому замість п'яти років позбавлення волі обвинувачені отримали 2,5 роки іспитового строку без можливості виїзду за кордон.

У іншій справі чоловік, змовившись з іншими людьми, знайшов трьох охочих перетнути кордон з Румунією. З них обвинувачений взяв по 2,5 тисячі доларів. Неподалік Селятина вони планували перетнути кордон з Румунією на автомобілі. Через те, що обвинувачуваний визнав свою провину та раніше не був судимий, йому призначили штраф у розмірі понад 100 тисяч гривень.

Житель Новоселиччини планував переправити чотирьох чоловіків через кордон, взявши у них по 3 тисячі доларів. Цими грошима обвинувачуваний поділився зі своїм співником, особу якого не вдалося встановити, аби той пішки допоміг пройти чотирьом чоловікам через кордон неподалік Красноільська. Обвинувачуваному організатору присудили іспитовий строк на два роки.

За останні сім місяців на ділянці Західного регіонального управління в межах чотирьох областей на кордонах з ЄС і Республікою Молдова затримали понад 2750 правопорушників, які намагалися незаконно перетнути кордон України. З них понад 1420 осіб зупинили поза пунктами пропуску, у тому числі майже 200 нелегальних мігрантів. Ще 1330 осіб, які намагалися незаконно перетнути кордон, виявили безпосередньо в пунктах пропуску.

За цей же період відмовили в перетині кордону понад 19 000 особам через проблеми з документами і не тільки.

Загалом у 2022 році за незаконний перетин кордону відкрили понад тисячу кримінальних проваджень. Затримали, повідомивши про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, 462 особи. Наразі суд виніс вирок 145-м.

У прокуратурі Львівської області розповіли, що за час повномасштабного вторгнення зареєстрували 61 провадження за статтею 332 ККУ. До суду скерували 13 кримінальних проваджень. За ухилення від мобілізації – 117, до суду – 17.

Отже, на сьогодні характер злочинів, пов'язаних з порушенням державного кордону зазнав певних змін. Незаконне переправлення осіб через державний кордон може здійснюватись як на в'їзд, так і на виїзд. Слід зазначити, що практика висвітлює особливості правозастосування у зазначеній сфері, однак криміналізація незаконного перетинання державного кордону є важливим аспектом створення умов для належної захищеності життєво важливих інтересів особистості, суспільства та держави від реальних і потенційних зовнішніх та внутрішніх загроз у прикордонному просторі України. Варто зазначити, що ефективність дослідження будь-якого складу злочину, у т. ч. незаконного перетинання державного кордону України, неможливо досягти без ґрунтового й об'єктивного кримінально-правового дослідження.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 12.04.2023).
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 12.04.2023).
3. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 12.04.2023).

Ключові слова: державний кордон, штраф, позбавлення волі, судова практика, переправлення осіб.

Key words: state boundary, fine, imprisonment, judicial practice, passage of persons.

СЕКЦІЯ 20

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Коломієць Юлія Юріївна Угода про визнання винуватості для корупціонерів	165
Стрельцов Євген Львович Догми кримінального права воєнного стану	168
Мирошніченко Наталія Анатоліївна Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю	172
Туляков Вячеслав Олексійович Принцип рівності та режими кримінально-правового регулювання	175
Козаченко Олександр Васильович Зміст та властивості обмежувальних заходів	181
Абакіна-Пілявська Людмила Миколаївна Кримінальна відповідальність за незаконне використання гуманітарної допомоги під час дії воєнного стану: новели законодавства	185
Берш Анастасія Яковлівна Психічний стан військовослужбовців під час вчинення кримінального правопорушення як підстава визнання їх обмежено осудними	188
Василяка Олеся Костянтинівна Штраф чи позбавлення волі за незаконне перетинання кордону військовозобов'язаними?	191
Горбачова Ірина Михайлівна Угода про примирення та визнання винуватості: уникнення покарання чи засіб заохочення	194
Гуменюк Віталій Васильович Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям	197
Гуртовенко Олег Леонтійович Меметична теорія кримінально-протиправної поведінки та кримінальне право: постановка питання	201
Іванова Вероніка Петрівна Кримінально-правовий захист конституційних (основних) прав і свобод людини і громадянина	205
Камінський Петро Валерійович Окремі питання криміналізації примушування до шлюбу	208
Колодін Денис Олексійович До питання кримінально-правового регулювання захисту виборчих прав громадян	211